

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000-plan 2022-2027

Kastbjerg Ådal
Natura 2000-område nr. 223
Habitatområde H223

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Midtjylland

Dato: Juni 2023

Forsidefoto: Udsigt over Kastbjerg Ådal med Ulvholm Slot, i baggrunden Lambæk Dal.

Fotograf: Miljøstyrelsen Midtjylland.

ISBN: 978-87-7564-666-1

Baggrundskort: © Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Biodiversiteten i Danmarks største og mest værdifulde naturområder

Danmark rummer storslået natur.

Fra Skagens Gren og Skagerrak over Møns Klints hvide kridt til Paradisbakkerne på Bornholm. De tre ikoniske steder er nogle af de i alt 257 Natura 2000-områder. Det er steder på land og til havs, hvor der findes en helt særlig natur og biodiversitet.

Der er mange eksempler på sjældne arter og naturtyper, som er vigtige at beskytte. Der findes truede ynglefugle og sjældne planter i Danmark. Dem skal vi gøre en særlig indsats for at bevare.

De 257 områder er fordelt i hele Danmark og ejes og forvaltes af private lodsejere, fonde, kommuner og staten.

Miljøminister Magnus Heunicke

Hvert område har en plan.

Planerne for perioden 2022-27 har to nye elementer. I de store områder kommer nye målsætninger, der giver mulighed for vildere natur. Der peges også på steder, hvor udtag af kulstoffoldige lavbundsarealer udover at hjælpe klimaet kan bidrage til bedre natur f.eks. med levesteder for arter eller som buffer mellem sårbar natur og intensivt drevne landbrugsarealer.

Arbejdet med at sikre den eksisterende natur gennem naturpleje fortsætter, og der er en særlig indsats med at beskytte hjemhørende arter mod de invasive, ligesom der etableres forstyrrelsesfrie områder for fugle, havnatur og havpattedyr.

Danmark skal have mere og bedre natur, og det bidrager Natura 2000-planerne til sammen med de mange andre indsatser, som regeringen er i gang med.

Det er f.eks. Havplanens aftale om strengt beskyttede havområder, og den store Havnaturfond, der kan bidrage til øget viden og initiativer til genopretning. Etablering af naturnationalparker og urørt skov, og de netop offentliggjorte vandområdeplaner og forbedringen af vandmiljøet er også helt centrale for at sikre og forbedre naturen i områderne.

Natura 2000-områder rummer nogle af Europas og Danmarks største og mest værdifulde naturområder og repræsenterer en stor del af biodiversiteten. De danske Natura 2000-områder bidrager til det fælles EU-mål om 30 pct. beskyttet natur på land og til havs.

Indhold

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturlilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Kastbjerg Ådal	10
2.1 Områdebeskrivelse	10
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	12
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	12
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	13
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	17
2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur.....	18
2.3.4 Forekomst af marine naturtyper	19
2.3.5 Tilstand af levesteder for arter.....	20
3. Målsætninger	21
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	22
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter	22
3.3 Modstridende naturinteresser.....	23
4. Indsatsprogram.....	25
4.1 Generelle retningslinjer	25
4.2 Områdespecifikke retningslinjer	26
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	26
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger.....	27

1. Natura 2000-planlægning

Danmark er ifølge [habitatdirektivet](#) forpligtet til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger for at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktivet omfatter. Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af [fuglebeskyttelsesdirektivet](#), at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet.

Danmark har valgt at gøre dette bl.a. ved en systematisk og tilbagevendende planlægning i de enkelte Natura 2000-områder. Ud fra direktivforpligtelserne og den nationale naturovervågning fastlægges indsatsen i de enkelte områder for 6-årige planperioder (dog 12-årige for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer). Med en sådan målrettet forvaltningsindsats i områderne bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og den biologiske mangfoldighed og dermed også til gennemførelsen af EU's biodiversitetsstrategi 2030 samt FN's Verdensmål.

Der er i alt udpeget 257 Natura 2000-områder i Danmark. Et Natura 2000-område kan indeholde ét eller flere fuglebeskyttelsesområder og/eller habitatområder. Der er udpeget 269 habitatområder og 124 fuglebeskyttelsesområder i Danmark. Fuglebeskyttelses- og habitatområder kan være sammenfaldende eller ligge i umiddelbar tilknytning til hinanden.

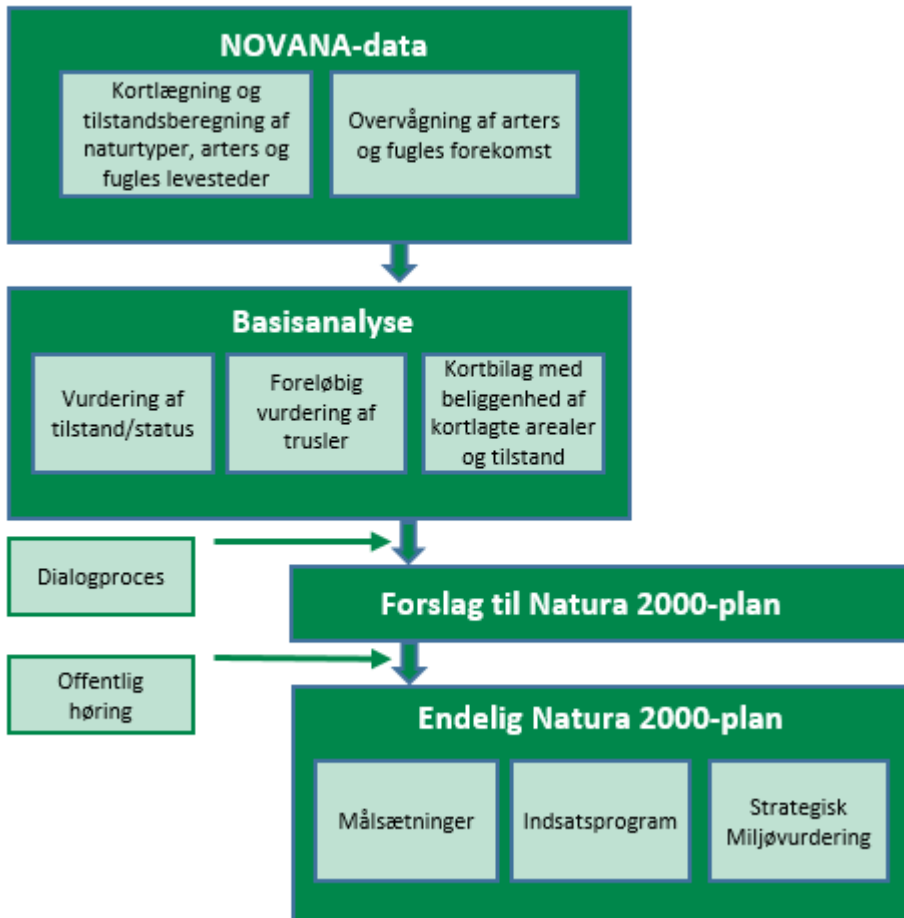
Der er i 2021 gennemført en høring med henblik på at nyudpege eller udvide seks marine fuglebeskyttelsesområder. Det drejer sig om områderne Flensborg Fjord og Nybøl Nor, Sejerø Bugt og Nekselø, Skagerrak, Nordvestlige Kattegat, Smålandsfarvandet og Rønne Banke. De nye/udvidede fuglebeskyttelsesområder inklusiv eventuelle konsekvensrettelser af eksisterende Natura 2000-områder vil indgå i fjerde planperiode (2028-2033).

Natura 2000-planlægningen sker efter reglerne i miljømålsloven og skovloven med tilhørende bekendtgørelser. En Natura 2000-plan bygger oven på en basisanalyse, der indeholder de faktuelle oplysninger og data om området. En Natura 2000-plan består af mål for naturtilstanden og et indsatsprogram. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af naturtyper, fugle og arter på områdets udpegningsgrundlag. Derudover angiver de hhv. det overordnede sigte for, hvordan området skal udvikle sig og krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendig for at sikre den nationale prioritering.

Mål og indsatser relaterer til de naturtyper, arter og fugle, som det pågældende Natura 2000-område er udpeget for at beskytte. Både de overordnede og konkrete målsætninger er langsigtede mål, der gælder for flere planperioder, mens indsatsprogrammet er kortsigtet og revideres i hver planperiode. De langsigtede målsætninger er opdateret i denne plangeneration, bl.a. på baggrund af justeringen af Natura 2000-områderne geografiske afgrænsning (gennemført i 2017-19) samt opdatering af Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag (jf. nedenstående). De konkrete målsætninger er ligeledes opdateret for at give mulighed for en mere dynamisk forvaltning. Således bygger de konkrete målsætninger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle.

Natura 2000-planen gælder for de arter og naturtyper, der har begrundet udpegningen af det enkelte område, men det bidrager også til at sikre andre arter og naturtyper i området gennem en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tilblivelse af Natura 2000-planen

Processen for tilblivelsen af en Natura 2000-plan.

Denne plan er tredje generation af Natura 2000-planer (2022-27), der også dækker de fredskovspligtige arealer. For de fredskovspligtige arealer dækket af skovloven afløser den Natura 2000-planen 2010-15, som for de fredskovspligtige arealer har været gældende frem til 2021. For alle andre arealer, arter og fugle dækket af miljøbeskyttelsesloven afløser den Natura 2000-planen 2016-21.

På baggrund af overvågningsdata har Miljøstyrelsen i 2019 gennemført en høring i forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de enkelte Natura 2000-områder. Høringsnotatet fremlægges samtidig med igangsættelsen af høringen af Natura 2000-planerne 2022-27. Natura 2000-planerne er udarbejdet på baggrund af et bruttoudpegningsgrundlag, der omfatter udpegningsgrundlaget fra planerne for 2016-21 plus nye arter og naturtyper, der er registreret i områderne, og som falder inden for de opstillede kriterier for opdatering af udpegningsgrundlaget.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering. Desuden er der ikke i planen taget stilling til forvaltningsindsatsens lokalisering eller valgte forvaltningsmetoder.

Der er udarbejdet en miljørapport for hver enkelt natura 2000-plan efter reglerne i lovbekendtgørelse 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Samtidig med høringen af Natura 2000-planerne sendes miljørapporterne også i høring.

1.1 Synergi med anden lovgivning

Natura 2000-planen har fokus på arealbaserede indsatser. Indsats til bedring af vandkvaliteten i overflade- og grundvand gennemføres som led i vandplanlægningen, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen. Derudover målsættes miljøtilstanden i havets økosystemer via Havstrategiplanen (II).

Vandområdeplanerne, som udarbejdes med baggrund i EU's vandrammedirektiv, er hovedinstrumentet til at sikre og forbedre tilstanden i de akvatiske naturtyper i Natura 2000-områderne. Vandområdeplanernes formål er at forbedre vandmiljøet i retning af god økologisk og kemisk tilstand (fx reduktion af kvælstofbelastning og fjernelse af spærringer), hvilket samtidig tilvejebringer grundlæggende forbedringer af vandkvaliteten til gavn for naturtyper, fugle og arter i Natura 2000-området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak, kan være en udfordring for mange naturligt næringsfattige naturtyper. Emission fra landbrug reguleres via husdyrgodkendelsesloven, som fastlægger den maksimale tilladte ammoniakdeposition fra lokale husdyrbrug til sårbare naturtyper for at mindske væsentlige miljøpåvirkninger.

Gennemførelse af EU's havstrategidirektiv skal sørge for, at der opnås eller opretholdes god miljøtilstand i havets økosystemer, samtidig med at der kan ske en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Indsatserne i indsatsprogrammet til Havstrategi II vil også bidrage til opfyldelse af målsætningerne i de marine Natura 2000-områder.

1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund. Offentlige lodsejere er bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På områder, hvor staten er myndighed f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, kan der følges op med nationale strategier.

Det er kommunerne, der er ansvarlig myndighed for de privatejede Natura 2000-arealer, dog er Miljøstyrelsen ansvarlig myndighed for de privatejede skovbevoksede, fredskovspligtige arealer. Ansvarlige myndigheder skal udarbejde bindende handleplaner for gennemførelse af Natura 2000-planen 2022-27 med fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning. Når indsatserne iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal indsatserne have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., evt. på grundlag af konsekvensvurderinger. I det omfang indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for Natura 2000-områdets forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan være andre hensyn efter lovgivningen, der spiller ind.

Der er i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af området. Eventuelle konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal anvendes ved væsentligheds- og konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter og tilsvarende regler om væsentligheds- og konsekvensvurdering i andre ministeriers lovgivning.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner sammen med målsætningerne for naturen i området grundlaget for handleplanen samt eventuel anden prioritering af forvaltningsindsatsen i området.

Rigkær og ferske enge med kreaturgræsning langs Østerkær Bæk i den vestlige del af området. Foto: Miljøstyrelsen Midtjylland.

1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus

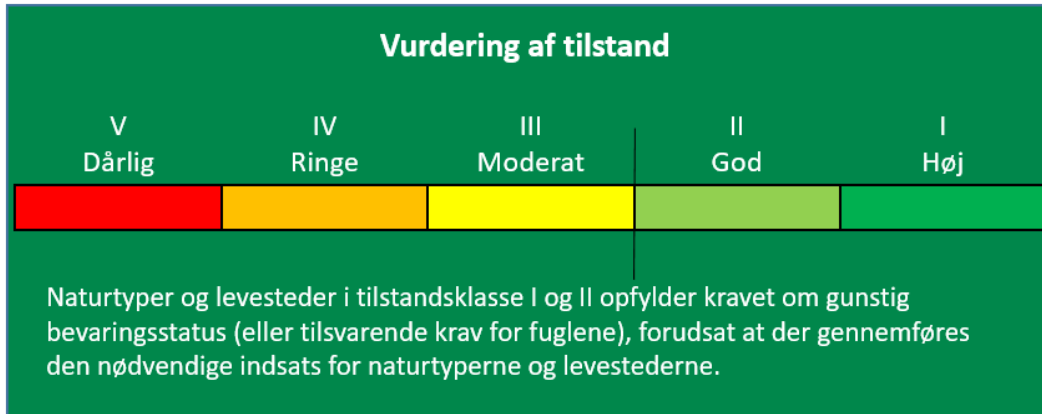
Danmark har en forpligtelse til at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der begrunder udpegningen af de enkelte Natura 2000-områder. Bevaringsstatus er en vurdering af, hvordan naturtypens eller artens tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen, de negative påvirkninger eller forvaltningen i forhold til i dag. Der er således tale om en slags prognose for naturtypernes og arternes udviklingsretning.

Danmark er ligeledes forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at bidrage til at sikre den nationale bestand af fugle omfattet af direktivet. Ligesom for habitatnaturtyper og -arter laves en vurdering for fuglene med fokus på bl.a. bestandsudvikling.

Til brug for Natura 2000-planlægningen er der for en række naturtyper samt nogle arter og fugle udviklet et naturtilstandssystem, der på baggrund af bl.a. artsammensætning og umiddelbart synlige, forvaltningsbare strukturparametre, som f.eks. tilgroning, udtørring og forstyrrelser, angiver den aktuelle tilstand for naturtypen eller artens/fuglens levested, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder. Tilstanden opgøres på en skala fra I-V, hvor naturtyper eller levesteder i tilstandsklasse I og II med en vedvarende nødvendig drift og evt. sikring mod forstyrrelse svarer til gunstig bevaringsstatus eller tilsvarende for fuglenes vedkommende. For naturtyper eller arters/fugles levesteder i tilstandsklasse III-V skal der typisk gennemføres en indledende

forvaltningsindsats eller regulering, før en vedvarende drift vil være tilstrækkeligt til at sikre arealet eller levestedet på sigt.

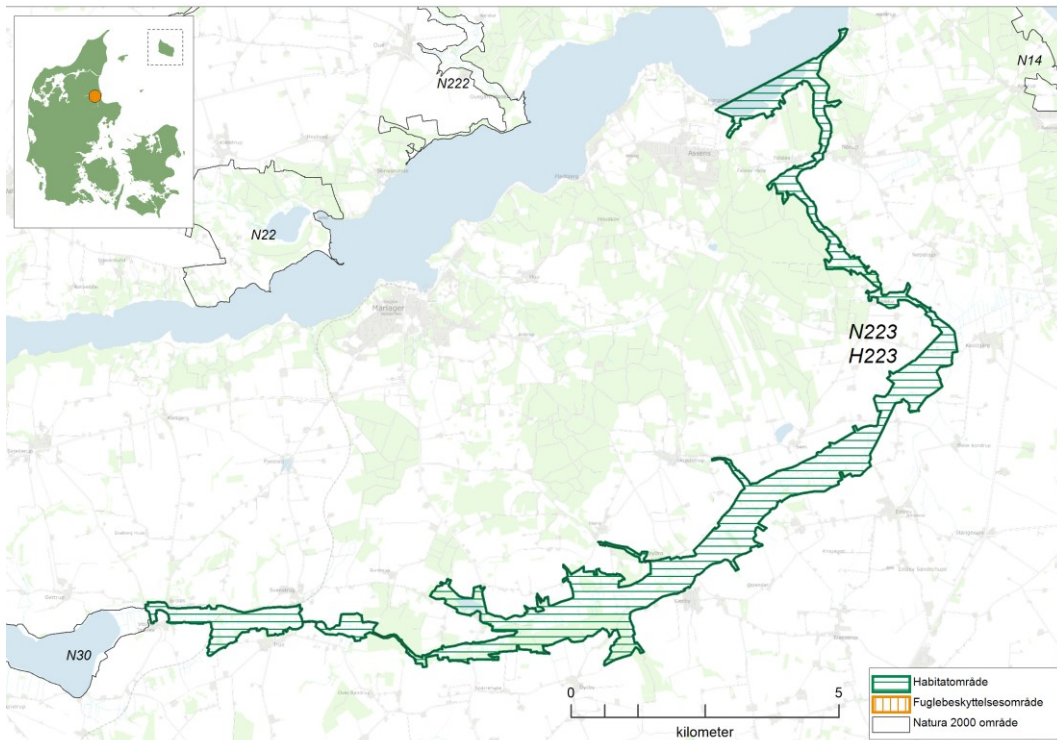
For de fugle, arter og naturtyper, hvor der ikke findes et tilstandsvurderingssystem, skal der i basisanalysen vurderes om given naturtype eller art/fugls levested er stabile, i fremgang eller i tilbagegang eller ukendt, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr.653 af 19. maj 2020 om klassificering og fastsættelse af mål for naturtilstanden i internationale naturbeskyttelsesområder.

Tilstandsklasser for naturtyper.

Udvalgte forvaltningsbare parametre i tilstandssystemet gennemgås i basisanalyserne, og det kan heraf ses hvilke tiltag, der kan iværksættes for at sikre eller genoprette naturtyperne eller arterne/fuglenes levesteder.

2. Kastbjerg Ådal

Kortet viser afgrænsningen af Natura 2000-område N223. Natura 2000-området består af habitatområde H223 (vandret grøn skravering).

2.1 Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Kastbjerg Ådal har et samlet areal på 1.142 ha, hvoraf de 46 ha er hav og 8 ha er vandflade i søer. Området er afgrænset som vist på kortet. Området er udpeget som habitatområde nr. 223 Kastbjerg Ådal. Området er primært privatejet, mindre arealer er dog statslige. Området ligger i Mariagerfjord og Randers kommuner og inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget for at beskytte ådalsnaturen med våde naturtyper i dalbunden og tørre naturtyper på ådalsskrænterne. Området er primært karakteriseret ved de store forekomster af rigkær og rummer således over 5 % af det samlede kortlagte areal med rigkær inden for Natura 2000-områder i den kontinentale biogeografiske region. Tilsvarende gælder for naturtypen urtebræmme. Desuden findes der i noget mindre omfang men dog stadig betydelige arealer med kildevæld, surt overdrev og stilkege-krat. Naturtyperne enekrat, kalkoverdrev, tidvis våd eng og hængesæk er arealmæssigt ikke så dominerende men områdets forekomster af disse er flere steder af høj naturmæssig værdi.

Af interessante arter inden for området bør især fremhæves odder og bæklampret, men også forekomster af blank seglmos, kildevælds- og sumpvindelsnegl og stor vandsalamander.

Udsigt fra Ulvholm Slot over Kastbjerg Ådal med enge, rigkær og kildevæld og Dyrby Krat med stilkeke-krat. Foto: Miljøstyrelsen Midtjylland.

Området omfatter hele Kastbjerg Ådal med sidedale samt Østerkær Bæk mod vest, hvor området grænser op til Natura 2000-område nr. 30. Mod nord omfatter området en lille del af Mariager Fjord. Både Mariager Fjord og den sydlige del af Kastbjerg Ådal er opstået under istiden som to øst-vestgående tunneldale, der forbindes af en nord-sydgående vandløbsstrækning. Dalene skærer sig flere steder dybt ned i landskabet.

Den ca. 20 km lange Kastbjerg Å begynder hvor Glovdal Bæk løber sammen med afløbet fra Kjellerup Sø. Her krydses dalen af Randers-Mariager-hovedvejen, der er anlagt på en stor tværgående dæmning. I den vestlige del af habitatområdet ligger den tørlagte sø, True Sø, der afvander mod vest via Østerkær Bæk til Glenstrup Sø, som ligger i Natura 2000-område nr. 30. På vandskellet mellem Østerkær Bæk og Glovdal Bæk findes rester af højmose.

Ådalen er gennem flere hundrede år blevet påvirket af dræning, grøftning og tørvegravning, og vandløbene har på stort set hele forløbet været kraftigt regulerede med et kanaliseret forløb og ringe fysisk variation. Kastbjerg Å er overvejende grundvandsfødt og omgivet af naturarealer, de hydrologiske forhold i åen er således hovedsageligt betinget af den naturlige fluktuation. Åen og dens tilhørende bække er et vigtigt gydevand og opvækstområde for havørred.

Ikke mindst de talrige rigkær og kildevæld i dalbunden af Kastbjerg Ådal samt dalene omkring Østerkær Bæk, True Sø og Kjellerup Sø påkalder sig interesse. Både kilder og rigkær er betinget af en opadgående strøm af kalkrigt grundvand, der munder ud ved skræntfoden eller mere diffust ude i dalbunden. Her findes bl.a. mange "ekstremrigkær" og fine kildevæld, der præges af kalkelskende arter, og hvor disse fortsat er afgræsset, findes en meget artsrig flora med flere orkidéer og karakteristiske rigkærarter, der på landsplan er i tilbagegang. Af rødlistearter kan nævnes rustskæne, der har et af de eneste voksesteder i Jylland ved True Sø, samt engblomme, vibefedt, engtroldurt, krogneb- og loppe-star samt stivtoppet rørhvene. Rigkær og kildevæld er også levested for sumpvindelsnegl og blank seglmos.

Ådalsskrænterne indeholder mange fine overdrev på sur bund, enkelte små heder samt skov. Det største skovområde er Dyrby Krat med ekstensivt drevet egekrat, flere steder med kreaturgræsning. Nogle af disse egekrat er meget fine, artsrige og med et veludviklet busklag, men egekrattet er opdelt af nåletræsparceller.

Ud til Mariager Fjord findes stejle kystskrænter med veludviklede kalkoverdrev, hvor Danien-kalken ligger tæt på overfladen. Det flade marine forland rummer strandeng, strandoverdrev og rigkær. Natura 2000-området inkluderer desuden en lille, lavvandet del af fjorden og en mindre lagune. Fjordens plante- og dyreliv er præget af få næringsstofelskende arter, som f.eks. søsalat, der især dominerer i sensommeren.

I årene 2007-17 gennemførtes et naturgenopretningsprojekt på strækningen mellem Kastbjerg og Dyrby Krat, hvor bl.a. dele af åen blev genslynget, tilløbende kildebække blev restaureret, der blev opsat hegn og igangsat græsning samt etableret stier for at give offentligheden bedre adgang til området.

2.2 Områdets udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 223		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Strandeng (1330)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Tør hede (4030)	Enekrat (5130)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Højmose* (7110)	Nedbrudt højmose (7120)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Blank seglmos (6216)	Kildevældsvindelsnegl (1013)
	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Bæklampret (1096)	Stor vandsalamander (1166)
	Odde (1355)	

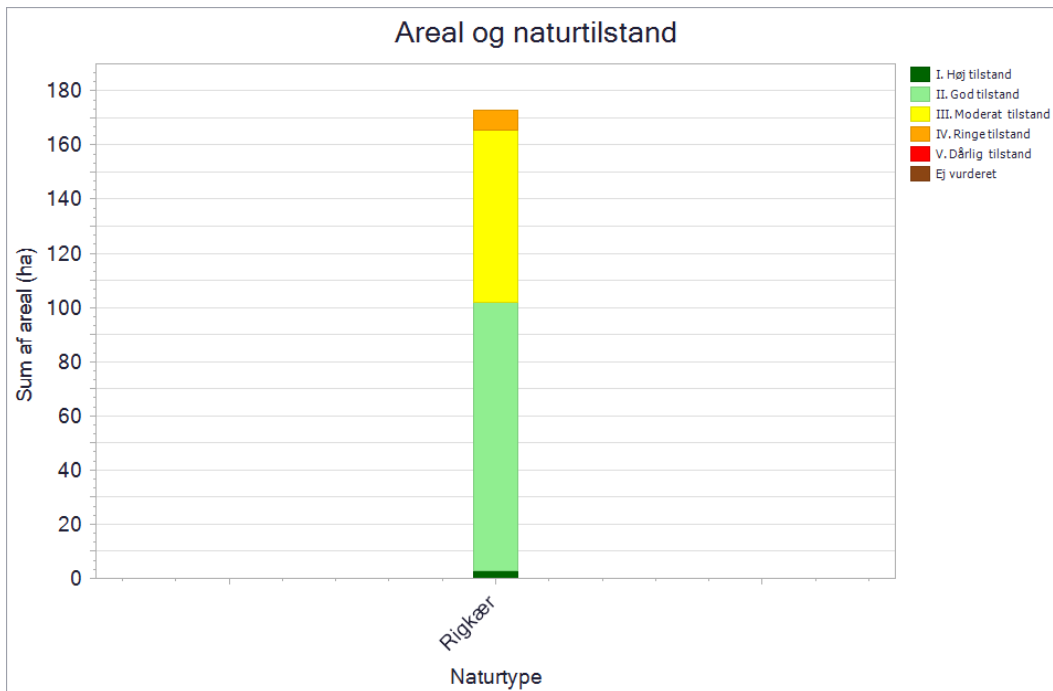
Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Ege-blandskov (9160) er ikke til stede i habitatområde H223. Den nævnte naturtype gennemgås derfor ikke yderligere.

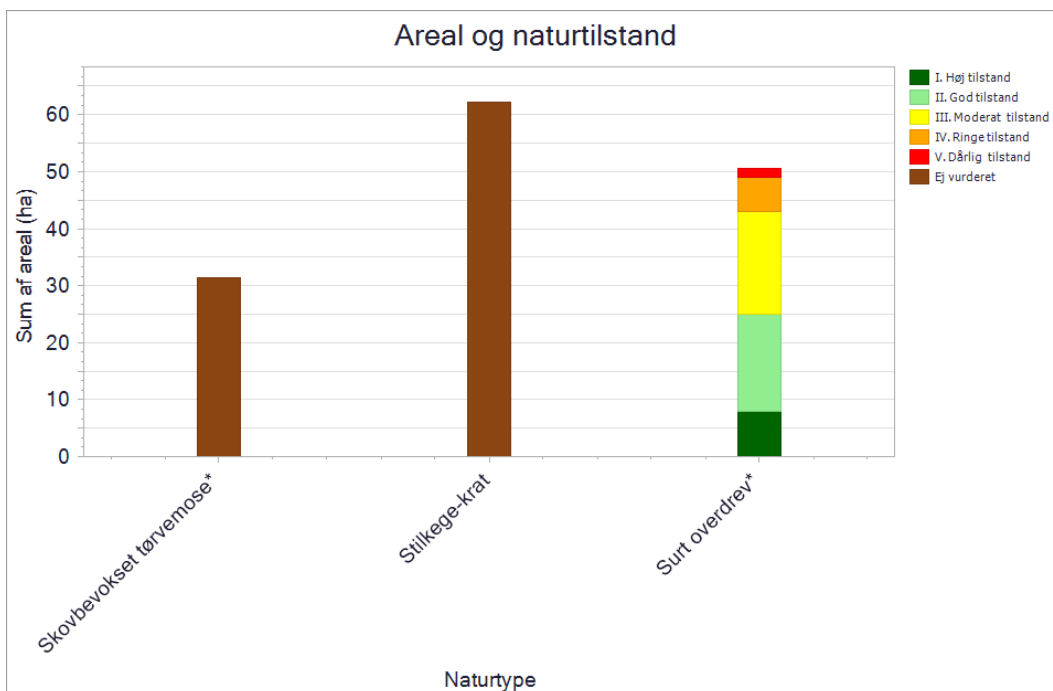
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder

For Natura 2000-områder med habitatnatur eller levestedskortlagte arter og fugle på udpegningsgrundlaget, er arealet af habitatnatur samt antallet af småsøer og levesteder, kortlagt i tredje kortlægningsperiode, vist nedenfor. For de naturtyper og levesteder for arter og fugle, hvor der er udviklet et tilstandsvurderingssystem, er den beregnede tilstand ligeledes angivet. For arter og fugle uden tilstandsvurderingssystem henvises til basisanalysen og [MiljøGIS](#). Se desuden basisanalysen for beskrivelse af metoder og en mere detaljeret omtale af naturens tilstand i området.

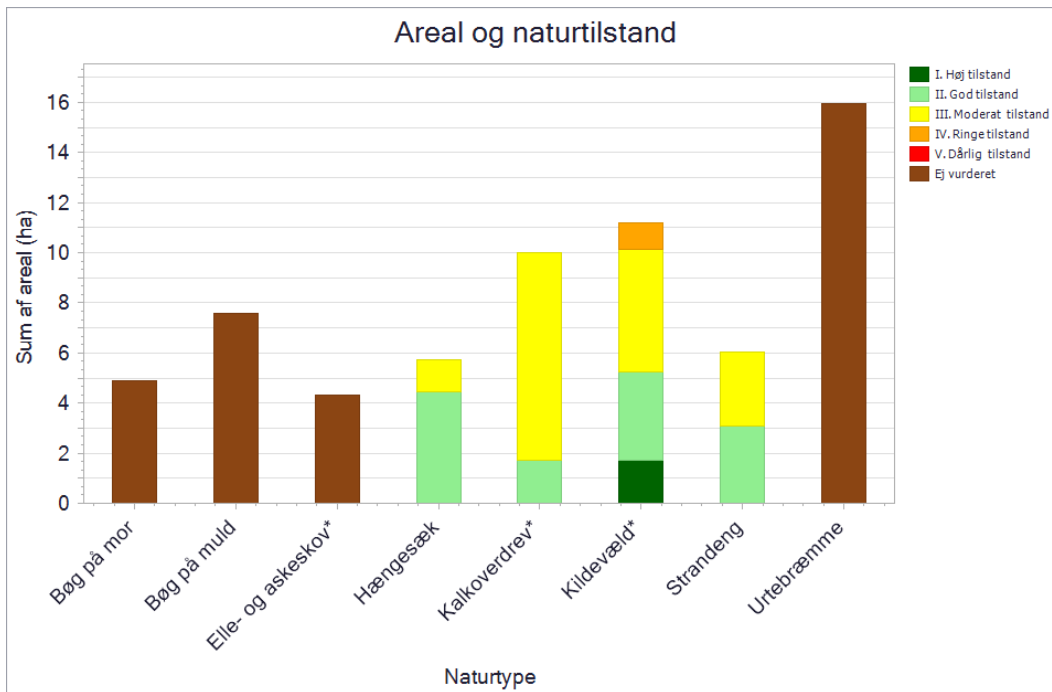
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand

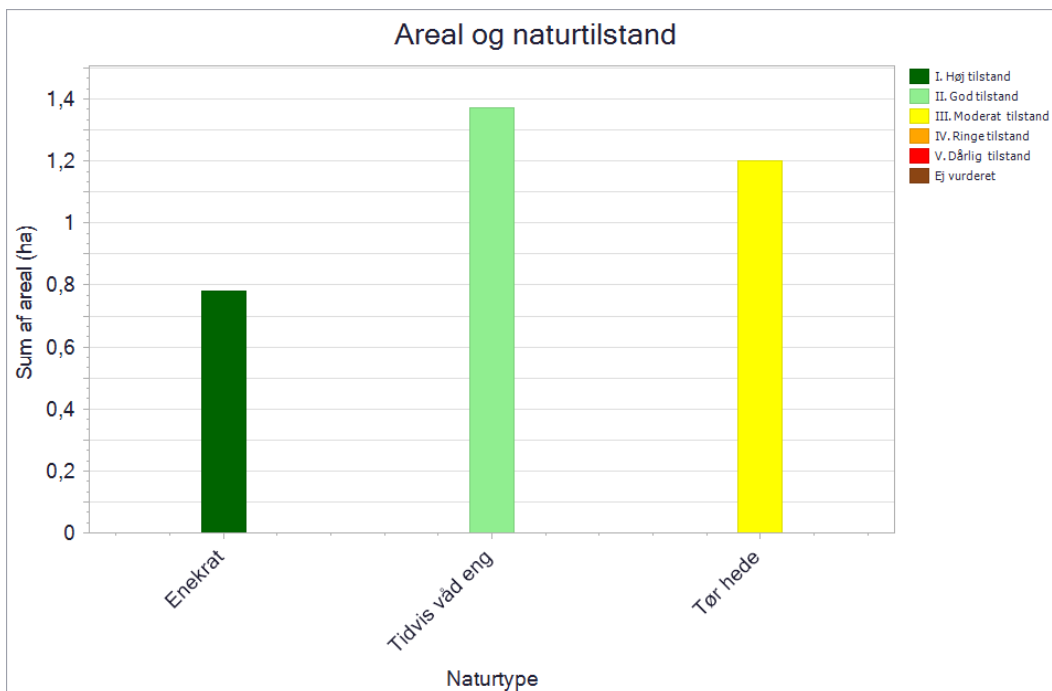
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

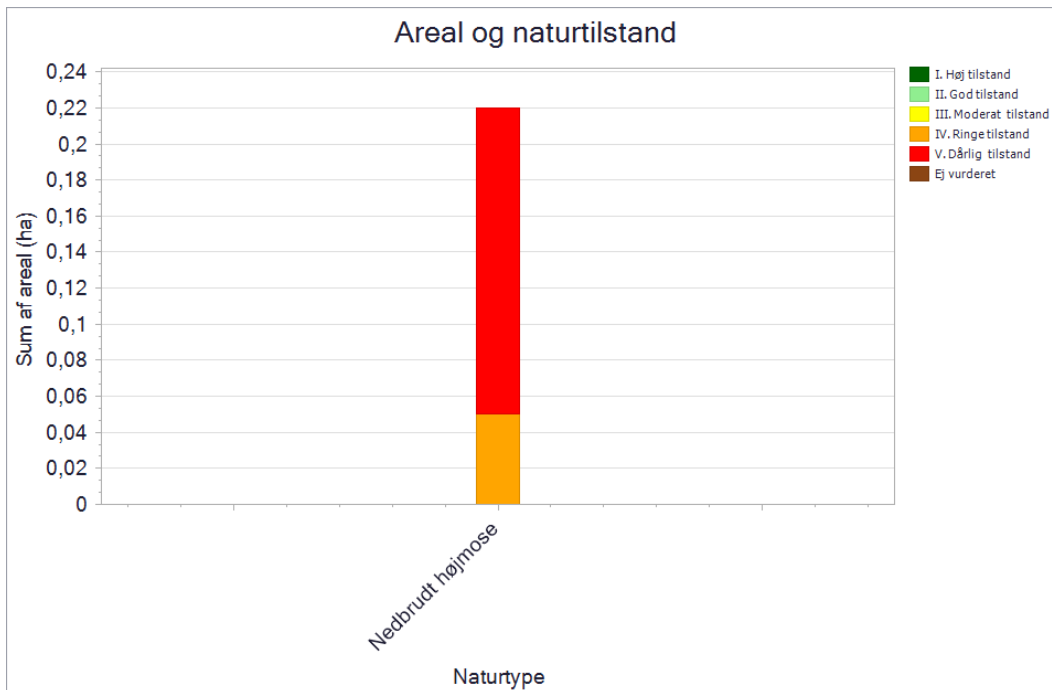
De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

De kortlagte naturtypers areal fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2016-19. Pga. pladshensyn har det ikke været muligt at vise data mere detaljeret, end det er tilfældet i planens figurer. En mere detaljeret præsentation af data findes i basisanalysen for området eller i [MiljøGIS](#). Her vises data for Natura 2000-basisanalyserne, revideret i 2021. Dette er de data, der ligger til grund for forslag til Natura 2000-planer 2022-27.

Rigkær (7230) er den mest udbredte habitatnaturtype i Kastbjerg Ådal. Knap 60 % af arealet med rigkær er i god-høj naturtilstand grundet hensigtsmæssig drift og deraf følgende gode strukturer og fravær af trusler. Naturtilstanden er ringe-moderat på godt 40 % af arealet, dette skyldes især, at strukturtilstanden pga. tilgroning er ringe-moderat, men da der er registreret partier med veludviklet rigkærvegetation (relativt højt artsindeks) på over halvdelen af dette areal, vidner det om et stort potentiale for at forbedre naturtilstanden.

Surt overdrev (6230) er den næstmest udbredte lysåbne habitatnaturtype i området. Det ses at naturtilstanden er god-høj på halvdelen af arealet grundet drift og gode strukturer. På den anden halvdel af arealerne er naturtilstanden dårlig-moderat. Næsten 3/4 af arealet har god-høj strukturtilstand, hvilket især hænger sammen med, at der er drift i form af græsning på en stor del af dette areal. Pga. tilgroning er der fortsat ringe-moderat strukturtilstand på 1/4 af arealet, og her er der god mulighed for at forbedre tilstanden, da mange forekomster fortsat rummer partier med veludviklet vegetation med et relativt højt artsindeks.

Området rummer flere værdifulde kildevæld (7220), herunder paludellavæld samt væld som er levesteder for blank seglmos og kildevældsvindelsnegl. Der er langt overvejende tale om lysåbne, græsningsbetingede kildevæld. Naturtilstanden er god-høj på knap halvdelen af arealet, hvilket bl.a. skyldes, at de græsses og har en relativt høj dækning af lave urter og græsser. På den anden halvdel er naturtilstanden ringe-moderat, hvilket for de lysåbne kildevælds vedkommende overvejende skyldes, at der ikke er fundet partier med veludviklet vegetation (relativt lavt artsindeks). Næringsbelastet grundvand eller bortskygning pga. tilgroning med høje urter og vedplanter kan være den bagvedliggende årsag. Strukturtilstanden er god-høj på knap 2/3 af arealet med lysåbne kildevæld, bl.a. som følge af begrænset tilgroning med høje urter og vedplanter.

Hovedparten af hængesækkene (7140) er af den mesotrofe type og som typisk for naturtypen har de en ret høj græs/urtevegetation, også selvom der er græsning på væsentlige arealandele. Naturtilstanden er god på knap 80 % af arealet da der er gode strukturer og fravær af trusler. Godt

20 % er i moderat tilstand og her er årsagen stedvis ret kraftig tilgroning med vedplanter som kan forringe artsindholdet gennem udskygning.

Artsrig vældpræget hængesæk med knoldstruktur i gammel tørvegrav ved Ulvholm Slot. I baggrunden surt overdrev og enekrat i Lambækdal. Foto: Miljøstyrelsen Midtjylland.

Kalkoverdrev (6210) forekommer på kystskrænterne. Størsteparten af arealet med kalkoverdrev er i moderat naturtilstand, selvom næsten hele arealet græsses og er præget af lavtvoksende græs/urtevegetation og spredte buske og træer. Årsagen er at artsindekset er ringe, hvilket vurderes at skyldes indslag af problemarter.

Naturtilstanden for strandeng (1330) er god på ca. halvdelen af arealerne grundet drift og deraf følgende lavtvoksende vegetation. På den anden halvdel af arealerne er der udviklet strandrørsump med dominans af tagrør. Da strandrørsumpen er ret artsfattig og derfor har lavt artsindeks er naturtilstanden kun moderat da et lavt artsindeks trækker ned i naturtilstanden.

I dette område er der urtebræmme (6430) langs Kastbjerg Å og Østerkær Bæk samt sidevandløb. Der er endnu ikke i NOVANA-programmet udviklet et tilstandssystem for naturtypen.

Hele arealet med enekrat (5130) er i høj naturtilstand. Arealet er med drift og deraf følgende gode strukturer såsom lav vegetation mellem enebuskene. Der er endvidere er ikke registreret trusler for naturtypen.

De kortlagte arealer med tidvis våd eng (6410) er i god tilstand. Strukturerne gode og der er fravær af trusler. Der er kun mindre problemer med tilgroning med stedvis høj græs-/urtevegetation.

Områdets to arealer med tør hede (4030) er i moderat naturtilstand. Begge under tilgroning med vedplanter, og er i nogen grad truet af tilgroning med høje urter/græsser. Invasive arter er kun fundet på den ene lokalitet, som har høj dækning af middelhøj græs/urtevegetation pga. manglende drift.

Højmose (7110) og nedbrudt højmose (7120) er begge kortlagt med meget små arealer. Højmose er ikke tilstandsvurderet. Naturtilstanden for nedbrudt højmose er ringe-dårlig. Naturtypen er truet af kraftig tilgroning med græsser, urter og vedplanter, og der er forekomst af invasive arter på den ene lokalitet. Den bagvedliggende årsag er afvanding, og især den ene forekomst er registreret som tydeligt udtørret. Den anden har høj dækning af tørvemusser, men uden forekomst af de arter der

karakteriserer højmosen, hvilket indikerer at vandet er minerogent som følge af forstyrret hydrologi. Der er ingen drift/pleje.

For stilkege-krat (9190) er der på ca. 1/4 af arealet registreret 1-5 store træer pr. ha, mens der på den resterende del er registreret under 1 stort træ pr. ha. Der er registreret 1-5 stk. stående dødt ved pr. ha på knap 1/4 af arealet, mens der på 3/4 af arealet er registreret under 1 stk/ha. Af liggende dødt ved er der registreret 1-5 stk. pr. ha på størsteparten af arealet, mens 1/5 af arealet har over 5 stk/ha og en anden 1/5 har under 1 stk/ha.

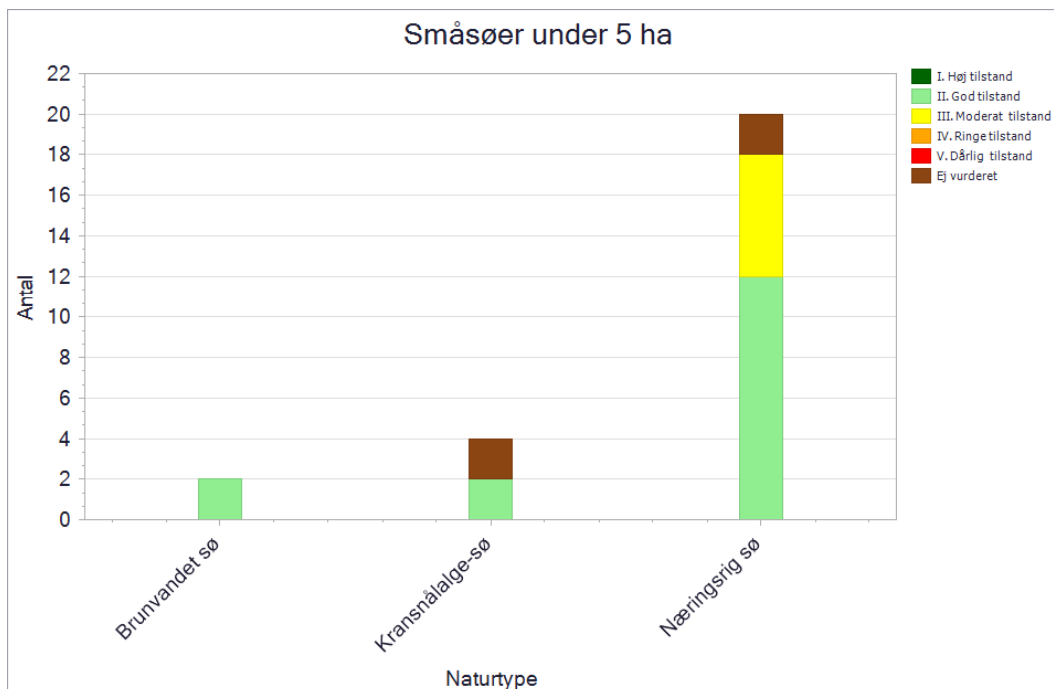
I skovbevokset tørvemose (91D0) er der ved seneste kortlægning registreret under 1 stort træ pr. ha. Der er registreret under 1 stk. stående dødt ved pr. ha på ca. halvdelen af arealet, mens der på den resterende del er 1-5 stk/ha, og på en lille del over 5 stk/ha. Desuden er der registreret 1-5 stk. liggende dødt ved pr. ha på størsteparten af arealet, og over 5 stk/ha på en mindre del, mens der på knap 1/4 er registreret under 1 stk/ha.

På næsten hele arealet med bøg på muld (9130) er der ved seneste kortlægning registreret 1-5 store træer pr. ha samt 1-5 stk. af både stående og liggende dødt ved pr. ha.

I bøg på mor (9110) er der registreret over 10 store træer pr. ha, men <1 stk/ha af både stående og liggende dødt ved.

I elle- og askeskov (91E0) er der registreret under 1 stort træ pr. ha. Der er registreret 1-5 eller 6-10 stk. stående dødt ved pr. ha på langt størsteparten af arealet og henholdsvis 1-5 og over 10 stk. liggende dødt ved pr. ha på hver sin halvdel af arealet.

2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst

Antal og tilstand af de kortlagte små søer i området.

I Natura 2000-området er der kortlagt 20 små søer med habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). De er tilstandsvurderet med hhv. 12 i høj tilstand og 6 i moderat tilstand. Derudover findes der 2 søer i området uden tilstandsvurdering. Søerne i høj og god tilstand er generelt præget af en artsrig udbredt undervandsvegetation, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger samt ingen

påvirkning fra jordbrugsdrift. Søerne i moderat tilstand er i større grad domineret af trådalger som indikerer næringsstoffilførsel. Derudover er et par enkelte søer påvirket af jordbrugsdrift og fodring langs bredzonen.

I området er der yderligere kortlagt 4 småsøer med habitatnaturtypen kransnålalge-sø (3140). De er tilstandsvurderet med 2 i god tilstand og 2 søer uden tilstandsvurdering. Søerne i god tilstand er generelt præget af en artsrig udbredt undervandsvegetation domineret af kransnålgær, en lav andel af flydeblade, næringsfattige forhold med en lav forekomst af trådalger samt ingen påvirkning fra jordbrugsdrift.

I området er der yderligere kortlagt 2 søer med habitatnaturtypen brunvandet sø (3160) i god tilstand. Søerne er generelt præget af næringsfattige forhold.

I området er der desuden kortlagt en sø over 5 ha. Søen er naturtypebestemt som næringsrig sø (3150).

Den genslyngede Kastbjerg Å nedstrøms Kastbjerg Bro med grødeøer af vandranunkel. Foto: Miljøstyrelsen Midtjylland.

2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur

Naturtype	Naturtype nr.	Længde (km)
Vandløb med vandplanter	3260	36

Tabellen viser længden af kortlagt vandløbsnaturtyper i området

I Natura 2000-området er der kortlagt 36 km vandløb med naturtypen vandløb med vandplanter (3260). Natura 2000-området gennemløbes i hele de udpegede område af Kastbjerg Å og naturtypen er registreret på hele stækningen fra Glenstrup Sø til vandløbets udløb i Mariager Fjord. Naturtypen er også registreret på de nederste strækninger af de mindre tilløb i Kondrup Bæk, Østerkær Bæk og Møllebæk, samt i en del mindre tilløb fra de mange kilder i området. Bækklampret er registreret på hele strækningen af Kastbjerg Å og nogle af tilløbene. Natura 2000-områdets vandløb er omfattet af vandområdeplanen for Jylland og Fyn.

2.3.4 Forekomst af marine naturtyper

Naturtype	Naturtype nr.	Kortlægningsår	Kortlagt areal
Sandbanke	1110	2004	17 ha
Kystlaguner og strandsøer	1150	2004	1 ha
Bugter og vige	1160	2004	28 ha

Tabellen viser arealet af områdets kortlagte marine naturtyper og kortlægningsåret.

Områdets marine naturtyper er ikke kortlagte. Arealfordelingen er baseret på en teoretisk kortlægning fra 2004 opdateret frem til 2011 på baggrund af specifikke projekter. I den forbindelse blev der fundet tre marine naturtyper i form af bugter og vige (1160) på 26 ha, sandbanke (1110) på 17 ha og kystlaguner og strandsøer (1150) på 1 ha i Mariager Fjord. Naturtypen bugter og vige optager lidt over halvdelen af det marine område. Sandbankerne ligger udbredt hele vejen langs kysten. Cirka midtvejs langs kysten ud til Mariager Fjord ligger en lille kystlagune.

Bugter og vige (1160) er typisk præget af en sandet eller dyndet bund. Den ligger ofte på lave vanddybder. Ålegræs kan forekomme i området. Epifaunasamfundet knyttet hertil vil typisk bestå af pighuder, bløddyr og krebsdyr samt diverse fisk.

Sandbanke (1110) er generelt karakteriseret ved at være bestående af sandbund og kan være bevokset med ålegræs, vandaks og kransnålalger, men de er ofte helt uden undervandsplanter. Sandbanke er opragende eller forhøjede dele af havbunden, som ikke blottes ved ebbe, herunder sandrevler. Sandbanke kan være mere kystnære sandrevler dog uden ophæng på kysten. Faunaen er sandbundslevende fisk, børsteorme, krebsdyr med videre. Naturtypen er et vigtigt fourageringsområde for fugle og opvækststed for fisk.

Kystlaguner og strandsøer (1150) er lavvandede områder. Bunden er ofte sandet. Kystlagunen i området er delvist afskærmet fra havet af de terrestriske naturtyper strandenge og overdrev ud mod Mariager Fjord. Der forekommer dog en vis udveksling af vand, blandt andet i forbindelse med højvande. Saltholdigheden er varierende.

Sumpvindelsnegl er fundet i et rigkær ved Østerkær Bæk i den vestligste del af området. Foto: Jørgen Lissner.

2.3.5 Tilstand af levesteder for arter

Tilstandsvurdering af områdets kortlagte levesteder.

Det ses af figuren, at 11 af de 28 søer kortlagt som levesteder for stor vandsalamander, har en god naturtilstand, mens de resterende 17 er i moderat tilstand. Der er konstateret fisk i 5 af søerne fordelt med hhv. 2 og 3 i god og moderat tilstand. Der er således ikke konstateret fisk i de resterende 23 søer, hvilket er en forudsætning for at naturtilstanden kan bruges som udtryk for levestedets egnethed for stor vandsalamander. Søerne i god naturtilstand er generelt ikke tydeligt påvirket af næringsstoffer, har en høj andel af en artsrig undervandsvegetation, en veludviklet rørsump, en lav vanddybde og har kun en begrænset skyggepåvirkning fra træer og buske. Disse søer vurderes at være velegnede levesteder for stor vandsalamander. Søerne i moderat tilstand er til gengæld generelt præget af næringsstofbelastning i form af dominans af liden andemad og enkelte har omfattende opvækst af grønne trådalger. Derudover er de ofte helt eller delvist skygget af træer og buske. Disse søer vurderes pt. at være mindre gode levesteder for arten.

De enkelte levesteders tilstand kan ses på Miljøstyrelsens digitale kort i [MiljøGIS](#).

3. Målsætninger

Den **overordnede målsætning** for området angiver det overordnede og langsigtede mål for, hvordan området skal udvikle sig for såvel at sikre det konkrete områdes integritet og for at bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Der er i den overordnede målsætning taget højde for områdets naturmæssige potentiale, og for om det rummer forekomster, der er af stor vigtighed nationalt og/eller biogeografisk. En betydning, der er vurderet ud fra:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få nationale/biogeografiske forekomster
- Arter eller naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus eller fugle med faldende bevaringstrend og som også er truede jf. rødlisten
- Naturtyper, der findes i særlig stor forekomst i Danmark set i forhold til det samlede areal i EU

De **konkrete målsætninger** fastlægger de langsigtede mål for udvikling i areal og tilstand for naturtyper og arters levesteder. De konkrete mål tager udgangspunkt i den tilstand, som er beregnet for naturtyper og arters levesteder efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er et tilstandsvurderingssystem, skal området bidrage til at gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes og tage udgangspunkt i den bedste faglige viden, hvilket kan være udvalgte strukturparametre, udbredelse m.v.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper, habitatarter og fugle. For naturtyperne tages der udgangspunkt i en række økologiske forhold, der er med til at definere potentialet for naturtypernes tilstedeværelse. For fuglene tages der udgangspunkt i deres levesteder eller bestandsstørrelse. Samlet set vil der være et større fokus på mere naturlig dynamik og naturlig variation naturtyperne, arterne og fuglene imellem. Se oversigt over, hvilke naturtyper, arter og fugle de forskellige grupper indeholder, i bilag 1.

Generelt gælder det, at målsætningerne rækker ud over den enkelte planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold, og som desuden afspejler en afvejning af eventuelt modstridende naturinteresser.

Myndighederne skal tage udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning, hvormed der sikres en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.

Målsætningen for området er således grundlaget for vurderingen af planer og projekter, som skal foretages i henhold til de regler, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Det gøres bl.a. efter habitatbekendtgørelsen og naturbeskyttelseslovens § 19 b og skovlovens § 17, der skal sikre, at udpegningsgrundlaget i området ikke skades. Herunder gælder især, at arealet af naturtyper og levesteder for arter er stabilt eller i udbredelse, at naturtypernes strukturer og funktioner fortsat er til stede, og at bestande af arterne viser, at arten på lang sigt vil kunne opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder.

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at sikre eller genskabe en sammenhængende lysåben natur langs kysten og gennem hele ådalen, hvor arealet med våde og tørre naturtyper samt sammenhængen af områdets artsrige stilkege-krat (9190) sikres. Vandløbene fremstår med gode fysiske og kemiske forhold og kontinuitet, også som levesteder for bæklampret og odder.

De overordnede mål for området er desuden:

- Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus på biografisk niveau prioriteres højt.
- Det gælder især de biogeografisk store forekomster af artsrige rigkær (7230), herunder levesteder for kildevældsvindelsnegl. Hertil kommer hængesæk (7140), kildevæld (7220), surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) samt urtebræmme (6430).
- Arealet udvides, hvor de naturgivne forhold gør det muligt, og der genskabes store sammenhængende arealer med disse naturtyper og deres karakteristiske arter, idet der skal være plads til mosaiknatur og en naturtypekarakteristisk flora og fauna.
- Genopretning af artsrige rigkær (7230), kildevæld (7220) og hængesække (7140) prioriteres højt i forhold til yngre elle- og askeskov (91E0) eller skovbevokset tørvemose (91D0), mens ældre sumpskog bevares.
- Sikring af artsrige kildevæld (7220) og rigkær (7230) prioriteres i forhold til vandløb (3260).
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen eller arternes levesteder hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
- Den økologiske integritet sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

I området skal der være mulighed for en forvaltning, der giver plads til større variation i naturen og om muligt mere naturlige forhold for forskellige arter. I forbindelse med forvaltningen skal der tages hensyn til, om naturtyper eller arter på udpegningsgrundlaget kan være følsomme over for en sådan forvaltning, eksempelvis de som er nævnt under de overordnede målsætninger.

De konkrete målsætninger bygger på grupperinger af naturtyper og habitatarter. Se bilag 1 for oversigt over, hvilke naturtyper og arter de forskellige grupper indeholder.

Generelt

- Den samlede forekomst af naturtyper og arters levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Terrestrisk habitatnatur

Der er kortlagt ca. 386 ha terrestriske habitatnaturtyper i området. Heraf er ca. 227 ha kategoriseret som naturtyper knyttet til overvejende vådbund, ca. 153 ha som naturtyper knyttet til overvejende tørbund og ca. 6 ha som salttolerante naturtyper.

- For naturtyper med et tilstandsvurderingssystem skal der fortsat være mindst 113 ha vådbunds naturtyper, mindst ca. 28 ha tørbunds naturtyper og mindst 3 ha salttolerante naturtyper i tilstandsklasse I-II. Naturtyper i klasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Det betyder, at det samlede areal skal være mindst 126 ha. For de skovbevoksede naturtyper skal andelen af store træer og dødt ved være stabil eller stigende. Skovnaturtyper sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. Der kan dog være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.

Arter

- For arter med et tilstandsvurderingssystem er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levesteder i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet, at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.

Søer under 5 ha

- For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

Marine- og ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)

- For søer over 5 ha, vandløb og marine naturtyper henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.
- For de marine naturtyper skal tilstand og areal være stabile eller i fremgang og bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

3.3 Modstridende naturinteresser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype eller art på udpegningsgrundlaget eller en målsætning om sikring af den nationale bestand af en fugl på udpegningsgrundlaget kan indebære en lokal nedprioritering af en anden naturtype, fugl eller art på udpegningsgrundlaget, og det er derfor nødvendigt at foretage et valg.

Genopretning af det oprindelige kildevæld (7220) prioriteres i forhold til sønaturtyper (3140 og 3150) og potentielle levesteder for stor vandsalamander i de tilfælde, hvor et tidligere kildevæld (7220) er opstemmet og omdannet til en sø.

Øgning af arealet med kildevæld (7220) og rigkær (7230), herunder levesteder for blank seglmos, kan betyde en indskrænkning af arealet af habitatnaturtyperne skovbevokset tørvemose (91D0) og elle-/askeskove (91E0). Hvor der er tale om unge birke- og ellesumpe opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne moser, prioriteres hensynet til at sikre levestedet for blank seglmos samt at skabe større sammenhængende arealer med kildevæld (7220) og rigkær (7230). Gamle og/eller veludviklede forekomster af ellesumpe (91E0) og skovbevoksede tørvemoser (91D0) skal bevares.

Rydning af unge elle- og askeskov (91E0) eller skovbevokset tørvemose (91D0) kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Nedbrudt højmose (7120) og skovbevokset tørvemose (91D0) opstået ved tilgroning af tidligere højmose prioriteres genoprettet til aktiv højmose (7110).

Hængesæk (7140) af den mesotrofe type, fx. domineret af dunhammer og andre høje græsser/urter, prioriteres lavt i forhold til tilgroning og udvikling mod de prioriterede skovnaturtyper skovbevokset tørvemose (91D0) eller elle- og askeskov (91E0).

I dette habitatområde prioriteres en sikring af kildevæld (7220) og rigkær (7230) i forhold til tiltag til forbedring af forholdene for vandløb (3260) og marine naturtyper. Dette gælder også i forhold til eventuelle målsætninger om ændret vedligeholdelse i medfør af vandplanen. Begrundelsen herfor er bl.a., at kildevæld (7220) er en EU-prioriteret naturtype, og at rigkær (7230) i dette område har en biogeografisk stor forekomst. Genopretning af vandløb (3260) kan prioriteres højere end artsfattige forekomster af rigkær (7230) og mesotrof hængesæk (7140).

Artsrigt surt overdrev (6230), fx med rødlistede/sjældne arter, prioriteres højt ift. yngre tilgroning med ene- (5130) og egekrat (9190), men med plads til udvikling af mosaiknatur. Ældre ene- og egekrat bevares.

Odder er udbredt i hele Kastbjerg Å-systemet. Foto: Colourbox.dk

4. Indsatsprogram

Opfyldelsen af habitatdirektivets krav om gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som direktiverne omfatter, og fuglebeskyttelsesdirektivets tilsvarende krav om at sikre den nationale bestand af de fugle, som er omfattet af direktivet, er en opgave, som strækker sig over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode, således at det sikres, at Danmark efterlever disse EU-direktivkrav, og der kan etableres en sammenhæng mellem indsats og tilgængelige virkemidler.

Den nationale prioritering af indsatsen i tredje planperiode sigter på at skabe mulighed for mere naturlige processer og naturens robusthed, udvide arealet med urørt skov samt fokus på tiltag mod klimaforandringer. En del af prioriteringen fra anden planperiode videreføres. Der skal således i tredje planperiode fortsat være fokus på indsats for særligt truede fugle og arter, bekæmpelse af invasive arter, fortsættelse af arbejdet med at gennemføre og afsøge behov for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og gennemføre fiskeriregulering, samt fortsættelse af indsatsen for langsigtet at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturarealer og skovarealer. Der bør løbende være opmærksomhed på den naturlige synergi, og at indsats for naturtyper ofte også gavner fugle og arter koblede til pågældende naturtyper.

Nedenstående retningslinjer for indsatsen er opbygget efter mål- og rammestyringsprincippet, således at den statslige plan fastlægger de krav til indsatsen i planperioden, der er nødvendige for at sikre nationalt besluttede prioriteringer. Således beskriver retningslinjerne ikke metoden eller placering af enkelte projekter. Det er en fælles opgave for kommuner og offentlige lodsejere at aftale på hvilke arealer og i hvilke kommuner, den konkrete indsats skal foregå.

Indsats til bedring af vandkvaliteten gennemføres som led i vandplanlægningen og havstrategidirektivet, ligesom reduktion af kvælstofdeposition sker gennem husdyrgodkendelsesloven og generelle tiltag til at mindske luftforureningen, og dette er således ikke en del af Natura 2000-planens indsatsprogram.

Retningslinjerne er opdelt i generelle retningslinjer, der gælder for alle områder, og specifikke retningslinjer for det enkelte Natura 2000-område. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk.

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje.

5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på pattedyr, samt fortsættelse af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder.
9. Opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klappning i Natura 2000-områder.
10. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

4.2 Områdespecifikke retningslinjer

1. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. Stor vandsalamander, Bæklampret, Odder, Skæv vindelsnegl og Sumpvindelsnegl. Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.
2. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.
3. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper.

4.3 Relation til vandområdeplaner

Dette Natura 2000-område ligger inden for vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-atlantiske region.

Vandområdeplanernes indsats for at opnå god økologisk tilstand bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for akvatiske arter og naturtyper ved at tilvejebringe forbedringer i vandløb, søer og kystvande i overensstemmelse med de bevaringsmålsætninger, der fremgår af Natura 2000-planen. Vandområdeplanerne for 2021-2027 kan findes på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Vandområdeplanernes indsatser bidrager både med foranstaltninger til at undgå yderligere forringelser og med foranstaltninger til genopretning af bevaringsstatus. Indsatserne kan eksempelvis være reduktion af kvælstof- og fosforbelastningen til søer, reduktion af tilledningen af organisk stof til vandløb samt reduktion af kvælstofbelastningen til marine vandområder. Hertil kommer fx genslyngning af vandløb og fjernelse af spærringer. De konkrete indsatser for planperioden 2022-2027 er beskrevet i de nye vandområdeplaner og fremgår af indsatsbekendtgørelsen. Indsatserne vil også blive præsenteret i MiljøGIS for vandområdeplanerne på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger

Nedenstående tabeller angiver hvordan naturtyper, arter og fugle er grupperet i dette Natura 2000-område, og som der refereres til i de konkrete målsætninger. På Miljøstyrelsens Natura 2000-hjemmeside kan man se det samlede overblik over alle naturtyper, fugle og arter, der er koblet til de enkelte grupper. For tabeller med naturtyper angiver *, at der er tale om en prioriteret naturtype.

Grupperinger af terrestrisk habitatnatur	Tilstandsvurderingssystem	Naturtype navn	Naturtype nr.
Salttolerante naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Strandeng	1330
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Enekrat	5130
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kalkoverdrev*	6210
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Surt overdrev*	6230
Tørre naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tør hede	4030
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på mor	9110
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Bøg på muld	9130
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Stilkege-krat	9190
Tørre naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Urtebræmme	6430
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Hængesæk	7140
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Højmose*	7110
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Kildevæld*	7220
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Nedbrudt højmose	7120
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Rigkær	7230
Våde naturtyper	med tilstandsvurderingssystem	Tidvis våd eng	6410
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Elle- og askeskov*	91E0
Våde naturtyper	uden tilstandsvurderingssystem	Skovbevokset tørvemose*	91D0

Grupperinger af habitatarter	Arts navn	Arts nr.
Arter med tilstandsvurderingssystem	Stor vandsalamander	1166
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Blank seglmos	6216
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Bæklampret	1096
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Kildevældsvindelsnegl	1013
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Odder	1355
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Skæv vindelsnegl	1014
Arter uden tilstandsvurderingssystem	Sumpvindelsnegl	1016

Grupperinger af søer under 5 ha	Naturtype navn	Naturtype nr.
Søer under 5 ha	Brunvandet sø	3160
Søer under 5 ha	Kransnålalge-sø	3140
Søer under 5 ha	Næringsrig sø	3150

Grupperinger af marine og ferskvandsnaturtyper	Naturtype navn	Naturtype nr.
Marin naturtype	Bugt	1160
Marin naturtype	Lagune*	1150
Marin naturtype	Sandbanke	1110
Søer over 5 ha	Næringsrig sø	3150
Vandløb	Vandløb	3260

Resume

Natura 2000-plan for Kastbjerg Ådal (nr. 223).
Natura 2000-planen skal sikre naturtilstanden for
områdets udpegede arter og naturtyper og
bidrage til opnåelse af gunstig bevaringsstatus.
Områdets udpegede arter og naturtyper
beskrives og der fastlægges målsætninger og
indsatser.

Miljøstyrelsen
Tolderundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk